

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Žatec, Chmelařské náměstí 1612, 438 01 Žatec

Chrastava 4. 8. 2014
č. j. UKZUZ 058355/2014

Zpráva č. 16 oblastního odboru ŽATEC o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 21. 7. až 3. 8. 2014

1. Počasí

První sledovaný týden byl hlavně zpočátku velmi teplý, jen s lokálními srážkami v okrese Litoměřice a Semily (Kvítkovice, 11 mm), uprostřed týdne se mírně ochladilo a ve druhé polovině týdne se teploty vyšplhaly přes 30 °C. Vydatnější srážky se objevily až koncem týdne v okrese Litoměřice, kde napršelo 27. 7. 8 mm (Doksany) a v okrese Semily, kde napršelo 29 mm (Kvítkovice). Celkem spadlo v tomto týdnu v okrese Litoměřice dle lokality 8 až 13 mm srážek. V okrese Děčín, Louny a Ústí nad Labem se objevily bouřky.

Počátek druhého sledovaného týdne byl velmi teplý a postupně se jen velmi mírně ochlazovalo. V první polovině týdne se vyskytovaly lokální příválové deště (Litoměřice, Louny, Děčín), proto byly srážkové úhrny na lokalitách velmi rozdílné. V okrese Liberec (Liberec) a Semily (Paseky nad Jizerou, Smržovka, Vysoké nad Jizerou) se 3. 8. vyskytly lokální silné příválové deště doprovázené bouřkami a krupobitím. V Pasekách nad Jizerou byly zaznamenány kroupy do velikosti až 0,5 cm. Ve Smržovce napršelo 11,6 mm. Celkový týdenní úhrn srážek byl v okrese Litoměřice od 7 mm (Doksany) do 53 mm (Ředhošť).

Za celé sledované období spadlo v okresech Chomutov (Jirkov) 56 mm, Louny dle lokality 40 až 80 mm, v okrese Most (Havraň) byl úhrn srážek podobný jako v okrese Chomutov, Semily dle lokality 29 mm (Jablonec nad Jizerou) až 52 mm (Kvítkovice), Teplice 24 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V tomto období byla na většině lokalit ukončena sklizeň ozimého ječmene a téměř všech ploch řepky. V okrese Louny (Tuchořice) shořelo 10 ha ozimého ječmene vlivem neopatrného zacházení. V okrese Litoměřice (Horní Nezly) došlo na půdním bloku o rozloze 4,5 ha k silnému polehnutí porostu řepky ozimé (cca 80 % plochy). Započala sklizeň ozimé pšenice a jarního ječmene. U většiny sklizených ploch následuje úklid slámy a podmítka. Taktéž se provádí hnojení chlévskou mrvou a aplikace vápenatých hnojiv. Pokračuje sklizeň brambor, začíná druhá seč vojtěšky. Chmel je intenzivně ošetřován proti plísni chmelové, jelikož v těchto dnech je silný tlak této choroby. V sadech a vinicích pokračuje ošetřování proti houbovým chorobám, probíhá ošetření dle možností. Také pokračuje sekání meziřadí. Byla dokončena sklizeň třešní, višní, meruněk a začíná sklizeň broskví. Sklízí se rané odrůdy zelí. V okrese Litoměřice došlo k lokálnímu poškození celeru v důsledku příválových dešťů (Keblice, 28. 7.). Širokořádkové kultury jsou v okrese Louny ve výborném stavu díky dostatku srážek.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 87-99 BBCH, tj. žlutá zralost: deformace tlakem nehtu ireverzibilní až sklizené zrna (vhodné pro posklizňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

Porosty pšenic v okrese Louny začaly převážně v mokřích lokalitách či přehnojených porostech **poléhat**. Vzorek odebraný 14. 7. v místech polehnutí porostu potvrdil výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (Rhizoctonia cerealis)** (Němčany na Podbořansku).

V okrese Litoměřice byl zjištěn na klasech silný výskyt **černí obilovin (Mycosphaerella tassiana)**.

V okrese Liberec (Pěnčín, 1. 8.), Litoměřice (Podluský, 29. 7.) a Most (Havraň, 22. 7.) pokračuje silný výskyt motýlů **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)** ve feromonových lapačích.

Obaleč obilný se vyskytuje ve škodlivém množství jen v některých letech a to jen lokálně v nejnižnějších částech republiky. Obvykle napadá jen okraje porostů. K plošnému napadení dochází jen při přemnožení a při větrném počasí v období migrace housenek. Housenky snižují výnos a znehodnocují zrna.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonový lapač Deltastop CPP. V ČR není registrován proti obaleči obilnímu žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 89-99 BBCH, tj. plná zralost: zrna je tvrdé, jen s obtíží je lze nehtem palce zlomit až sklizené zrna (vhodné pro posklizňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

Výnosy se v okrese Louny pohybují v rozmezí 3,5 až 5,5 t/ha.

JEČMEN JARNÍ (RF 89-99 BBCH, tj. plná zralost: zrna je tvrdé, jen s obtíží je lze nehtem palce zlomit až sklizené zrna (vhodné pro posklizňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

Výnosy se v okrese Louny pohybují v rozmezí 3,5 až 5 t/ha.

KUKUŘICE (RF 34–71 BBCH, tj. 4. kolénko patrné až počátek tvorby plodu: zrna jsou zjistitelná: obsah vodnatý: cca 16% sušiny)

V okrese Litoměřice (Bohušovice nad Ohří a Dobříň) byl zjištěn 30. 7. a 31. 7. první výskyt genetické abnormality podmíněné vnějšími faktory, konkrétně **neinfekční palicovitost lat kukuřice (noninfectious tassel tip of corn)**.

V okrese Semily (Karlovice, 31. 7.) byl zaznamenán první nálet imág **bázlivce kukuřičného (Diabrotica virgifera)** do feromonového lapače v počtu 14 kusů za 7 dní (od posledního sledování).

Bázlivec kukuřičný je 4-7 mm dlouhý brouk z čeledi mandelinkovitých.

Zdroj: <http://www.piorin.gov.pl/cms/images/upload/stonka1.gif>

Hlavní hostitelskou rostlinou pro larvy i dospělé je kukuřice. Zpočátku ožírají listy kukuřice, později se živí pylem, bliznami a vrcholky palic. Může se šířit a může škodit především v místech, kde se na polích pěstuje kukuřice po kukuřici. Jedná se o významného škůdce, jenž byl do Evropy zavlečen ze Severní Ameriky. V Evropě se šíří rychlostí 40 a více kilometrů za rok. Typickým příznakem poškození je vytváření tzv. husích krků. Dospělci poškozují listy kukuřice žírem. Dospělci ožírají rovněž květy a mladé palice kukuřice. Při silném napadení může dojít i k větší redukci zrn v palici.

Pozorování se provádí 1 x týdně, v období od 20. června do konce října, přednostně na pozemcích, na nichž následuje kukuřice po kukuřici a pozemcích v blízkosti letišť, hlavních dopravních tahů, přepravišť (silničních i železničních) a větších vodních toků. Hodnotí se počet ulovených samců ve feromonových lapácích.

Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 77-99 BBCH, tj. asi 70% lusků dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až plodina sklizena)

V okrese Louny probíhá sklizeň, výnosy se pohybují v rozmezí 2 až 4 t/ha.

V okrese Litoměřice (Liběšice u Litoměřic, 30. 7.) byly pozorovány silné výskyty **černí (Alternaria spp.)** na suchých rostlinách i na luscích.

Silný výskyt **padlí hrachu (Erysiphe baeumleri)** byl zjištěn v okrese Liberec (Chrastava, 1. 8.).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 89-99 BBCH, tj. plná zralost: téměř veškerá zrna na rostlině černá a tvrdá až sklizňová zralost)

V okrese Louny se výnosy pohybují v rozmezí 2,5 až 4,5 t/ha.

V okrese Litoměřice (Roudnice nad Labem, 30. 7.) bylo po sklizni pozorováno střední napadení báze stonků **bílou hnilobou řepky (Sclerotinia sclerotiorum)**. První výskyt je hlášen z okresu Liberec (Chrastava, 1. 8.).

První výskyt **šedé plísňovitosti brukvovitých (Botrytis cinerea)** na stonku byl zjištěn v okrese Liberec (Chrastava, 22. 7.).

SLUNEČNICE (RF 61 - 71 BBCH, tj. počátek květu: jazykovité květy kolmo na terči: trubkovité květy viditelné ve vnější třetině úboru až semena ve vnější třetině terče jsou šedá a dosáhla druhově resp. odrůdově specifické velikosti)

V okrese Litoměřice (Dušníky, 31. 7.) byl zjištěn na listech první a zároveň silný výskyt **červenohnědé skvrnitosti slunečnice (Diaporthe helianthi)**.

V Okrese Louny na Žatecku (Liběšovice, 24. 7.) bylo pozorováno první poškození hlav slunečnice sáním dospělců **klopušky chlupaté (Lygus rugulipennis)**.

MÁK (RF 74 - 81 BBCH, tj. vysychání a zrání tobolky-žlutá zralost až plná zralost tobolky a semen)

V okrese Litoměřice (Chvalín, 30. 7.) byl pozorován na listech první výskyt mycelia **padlí máku (*Golovinomyces cichoracearum* var. *Cichoracearum*)**, na rostlinách byl opět silný výskyt mycelia **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** a dále bylo zjištěno silné napadení **černěmi (*Alternaria* spp.)**.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 65 - 99 BBCH, tj. plný květ až hlízy odloučené od stonků)

Střední výskyt **plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*)** byl zjištěn v okrese Ústí nad Labem (Svádov, 30. 7.). První výskyt je hlášen z okresů Děčín (Vilémov u Šluknova, 31. 7.), Jablonec nad Nisou (Bzí, 1. 8.) a Liberec (Chrastava, 1. 8.). Silný výskyt byl zjištěn v okrese Semily u zahrádkářů.

Na listových stoncích se zprvu mohou vyskytnout ojediněle hnědé, zahnívající skvrny. Na listových úkrojcích se objevují první příznaky na okrajích či špičkách: nažloutlé až světle zelené olejovité skvrny, které záhy hnědnou a zasychají. Na rozhraní zdravého a napadeného pletiva lístku se vytváří přechodná světle zelená zóna, na které se jako za vlhka na rubu vytváří šedobílý plísňový nálet. Za vlhkého počasí se skvrny velmi rychle šíří do horních listových pater a zachvacují celé listy a trsy. Na napadených hlízách vznikají na pokožce nepravidelné, často nenápadné, hnědé až olověně šedé skvrny, které později poněkud propadají. Pod skvrnami se na řezu nachází rezavě hnědé pletivo, neostře ohraničené od pletiva zdravého ("hnědá hniloba"). Tato hniloba později často přechází v hnilobu mokrou (následná infekce bakteriemi), která zničí celou hlízu.

Rozhodující ochranu nať poskytuje nasazení fungicidů. Nať musí být po celou dobu náletu spor chráněna fungicidním přípravkem. Postřiková jícna musí proniknout do porostu, čehož lze dosáhnout nízkou jezdovou rychlostí a dostatečným pracovním tlakem. Pro účinnou a rentabilní ochranu je důležité zejména stanovení termínu prvního ošetření, které vždy má být preventivní, před výskytem choroby. První ošetření se signalizuje u jednotlivých skupin odrůd. Prognózy lze nalézt na portále Státní rostlinolékařské správy v sekci škodlivé organismy, prognózy. V případě, že nejsou k dispozici podklady pro zpracování některé z prognostických metod, lze signalizovat na základě růstové fáze porostu. U odrůd náchylných k výskytu plísňě bramborové se první ošetření signalizuje v době zapojování porostu v řádcích a u méně náchylných odrůd při zapojení porostu mezi řádky.

V okrese Louny (Peruc, 23. 7.) byl zjištěn přetrvávající silný výskyt larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)**. První výskyt larev je hlášen z okresu Liberec (Chrastava, 22. 7.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

ŘEPA CUKROVKA (RF 35 - 39 BBCH, tj. listy pokrývají 50% povrchu půdy až plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90 % povrchu půdy)

V okrese Liberec na lokalitě Svijanský Újezd (1. 8.) byl zaznamenán střední výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)**.

V okrese Litoměřice (Chvalín, 30. 7.) byl pozorován další silný plošný výskyt **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)**.

PÍCNINY

Vojtěška (RF 25-99 BBCH, tj. prodlužovací růst lodyh příp. listová růžice vytvořena až porost sklizen)

V okrese Most (Havraň, 22. 7.) pokračuje silný výskyt samců **obaleče vojtěškového** (*Cydia medicaginis*) ve feromonovém lapači.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 76-85 BBCH, tj. plod dosahuje asi 60 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okrese Most (Vtelno, 22. 7.) pokračuje střední výskyt **strupovitosti jabloně** (*Venturia inaequalis*) na listech.

Patogen napadá listy, květy a plody, zcela výjimečně i letorosty. Na obou stranách čepelí listů vznikají sazovité různě velké skvrny. Postižená místa nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Obdobné skvrny i na květech a plodech. Silně napadené květy a malé plody opadávají. Na větších plodech různě velké a utvářené šedočerné skvrny, v důsledku nestejného růstu postižených a zdravých pletiv dochází k deformacím a praskání plodů. Následně jsou postižené plody napadány hnilobami.

Ochranu je možno provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů. Při preventivní ochraně ošetřujeme průběžně po celou dobu nebezpečí primárních infekcí. Podle lokality a podmínek ošetřujeme od vyrašení do června, v intervalu 5 - 14 i více dní. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu (v období maximální intenzity růstu vývoj 2 - 3 listů týdně) a možnosti použitého fungicidu. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí (od fenofáze růžového poupěte do cca 1 - 2 týdnů po odkvětu). Racionální prevence zohledňuje důsledně průběh počasí. Za suchých period se neošetřuje a ošetří se až před předpokládanou změnou počasí (deštěm). Pokud nastane neočekávaný déšť (proběhne infekce) ošetříme kurativně. Při kurativní (postinfekční) ochraně ošetřujeme až po splnění podmínek pro infekci. Tento systém vychází z poznání vztahu mezi dobou ovlhčení, teplotou a infekcí (Mills, 1951, La Plant, Jones, 1980). K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, při důsledném dodržování doby kurativní účinnosti.

Silný výskyt **klíněnky jabloňové** (*Phyllonorycter blancardellus*) ve feromonovém lapáku byl zjištěn v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 1. 8.), Louny (Libočany, 22. 7.) a Semily (Žernov, 31. 7.).

V okresech Děčín (Březiny u Děčína, 1. 8. a Malšovice, 31. 7.), Litoměřice (Dobříň, 31. 7.) a Most (Vtelno, 22. 7.) byl zjištěn střední výskyt imag **obaleče jablečného** (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapačích. Silný výskyt je hlášen z okresu Louny (Libočany, 22. 7. a Židovice 23. 7.). Z okresu Děčín je také hlášen střední výskyt poškozených plodů (Březiny u Děčína, 1. 8. a Malšovice, 29. 7.).

V okrese Louny (Židovice, 23. 7.) byl pozorován ve feromonových lapačích střední výskyt imag **podkopníčka ovocného** (*Lyonetia clerkella*).

HRUŠEŇ (RF 79-85 BBCH, tj. plod dosahuje asi 90% konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

V okrese Liberec (Pěňčín, 1. 8.) byl zaznamenán první výskyt **moniliniové hniloby hrůšek** (*Monilinia fructigena*) na plodech.

V okrese Litoměřice (Horní Nezly, 30. 7.) byl zjištěn první výskyt min **drobníčka jabloňového** (*Stigmella malella*).

RÉVA VINNÁ (RF 75-79 BBCH, tj. bobule velikosti hrachu, hrozny visí až konec uzavírání hroznů)

V okrese Litoměřice (Velké Žernoseky, 22. 7.) byl zjištěn první výskyt **svilušky chmelové** (*Tetranychus urticae*) na listech.

V okrese Most (Čepirohy, 22. 7.) pokračuje střední výskyt samců **obalečika jednopásného (*Eupoecilia ambiguella*)** ve feromonových lapačích.

ZELENINA

CELER (RF 43 BBCH, tj. dosažení 30% průměru kořenů)

V okrese Litoměřice (Keblice, 30. 7.) bylo zjištěno lokální poškození porostu z důvodu **zamokření** půdy po přívalových srážkách, dále první výskyt **virové mozaiky miříkovitých (*Celery mosaic virus*)** na listech.

ZELÍ (RF 45-49 BBCH, tj. dosažení 50 % očekávaného průměru hlávky až dosažena typická velikost, tvar a pevnost hlávky)

V okrese Litoměřice (Mlékojedy u Litoměřic, 30. 7.) byl pozorován první výskyt **fomové hniloby brukvovitých (*Leptosphaeria maculans*)** na listech, vzestup výskytu **plísňě brukvovitých (*Peronospora parasitica*)** na střední výskyt a střední poškození **dřepčíkem zelným (*Phyllotreta nemorum*)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

První výskyty **černé listové skvrnitosti javoru (*Rhytisma acerinum*)** na javorech byly zjištěny v divoce rostoucí zelení v okrese Litoměřice (Litoměřice, 29. 7.).

Za Oblastní odbor Žatec zpracovala: Ing. Lenka Juračková